

«ЧАС НА ВІЙНУ І ЧАС НА МИР»

«Я хочу застерегти наших людей від легковажного ставлення до державності, легковажного ставлення до майбутнього. Я хочу, щоби ми були готові до різних викликів – геополітичних, економічних, військових, технологічних, щоб ми ми стали великою світовою нацією. На Україну зараз дивиться весь світ».

Юрій Щербак

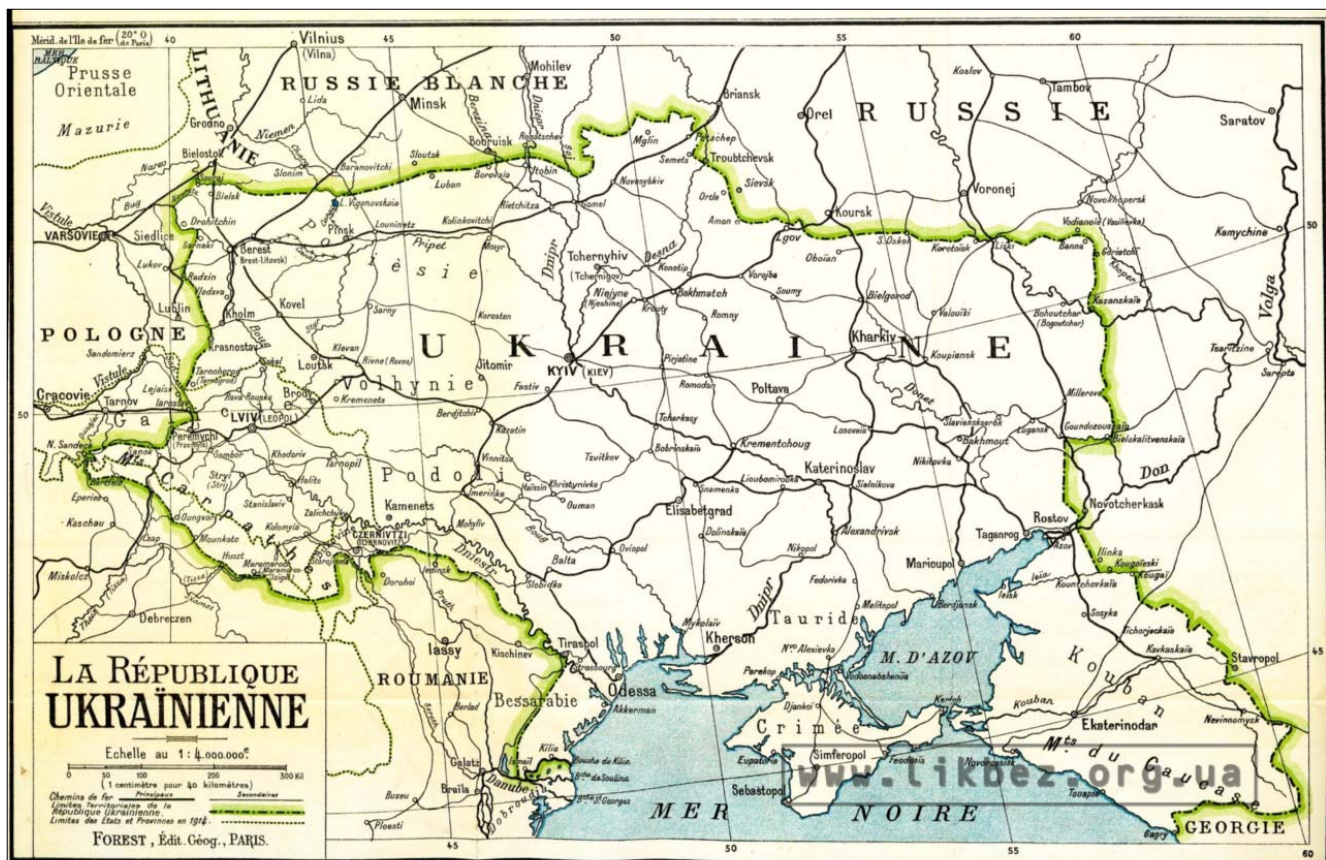
Міжнародне право чи логіка навпаки

Непрогнозовані події на міжнародній арені нагадують театр абсурду. Карколомні повороти в політичному житті України на тлі запеклих боїв на фронті, невгавних атак на запілля, корупційних скандалів, пошуків гарантій без-

пеки під час перманентних перемовин і консультацій змушують суспільство серйозно замислитися над майбутнім держави і кожного з її громадян.

На очах майже деморалізованого через витівки параноїдальних політиків світу, в якому демократія не завжди спроможна захищати свої принципи і успішно відстоювати силу права, Україна змушена скласти державний іспит в умовах мало не тотальної невизначеності: браку в людства моральних цінностей, гідності, духовності.

25 січня 2026 року у Вільнюсі на спільній пресконференції з лідерами Литви та Польщі Володимир Зеленський заявив, що **документ про гарантії безпеки від США на 100% готовий до підписання**: «Документ готовий на 100 відсотків, ми очікуємо від партнерів готовності, дати та міс-

ця, коли ми його підпишемо». Затим угоду мають ратифікувати Конгрес США та Верховна Рада України. Український лідер зазначив, що під час тристоронніх переговорів (Україна-РФ-США) в ОАЕ обговорювався «20-пунктний план і проблемні питання, проблемних питань було дуже багато, їх стало менше». Зеленський зауважив, що вже довгий час путінський режим хоче зробити все, «щоб України не було на сході нашої держави». І далі: «Американці пробують знайти компроміс. Ми йдемо на те, що ми спілкуємось в тристоронньому форматі. Це такі перші кроки, може, для того, щоб знайти той самий компроміс. Але для компромісу треба, щоб всі сторони були готові до компромісу. До речі, і американська сторона також».

Логіка дещо дивна. Якщо проблемних питань «стало менше» (тобто не всі проблемні питання зняті з порядку денного), то про які 100% можна говорити? Про які компроміси йдеться? До чого тут США? Україна не перебуває у війні з Америкою. США лише виконують роль посередника. У чому полягає компроміс росіян? Україна – жертва, в якій забирають територію не лише силою, але й за допомогою «компромісів». Усупереч міжнародному праву.

Гарантії безпеки – це коли у війні на бік жертви стає інша країна з усіма своїми ресурсами. На жаль, таких гарантій Україні ніхто не дає. У протистоянні з росією в Україні іншого механізму, крім військового, повернення територій немає. Наразі.

Основою безпеки Української держави міг би стати національний інтерес самих Сполучених Штатів. Але США, схоже, підіграють російській позиції.

Можна навіть припустити, що за дипломатичними лаштунками політичне рішення вже ухвалене. Не на користь України.

Так, 27 січня у Financial Times. (<https://www.ft.com/content/8ca0d4fd-fdfd-4aa3-a3a2-90be00d55b9d>) опублікувала статтю про те, що США пов'язують гарантії безпеки для України з мирною угодою про передачу території. Автори пишуть: *«За словами восьми осіб, обізнаних з перемовинами, адміністрація Трампа дала зрозуміти Україні, що гарантії безпеки з боку США залежать від того, чи погодиться Київ на мирну угоду, яка, ймовірно, передбачатиме передачу Донбасу Росії... Вашингтон зараз сигналізує, що зобов'язання США щодо безпеки залежать від досягнення домовленості з Росією. Українські та європейські чиновники охарактеризували таку позицію США як спробу змусити Київ піти на болючі територіальні поступки, яких вимагає Москва в будь-якій угоді».*

Автори статті зазначають, що Україна хоче підтвердити гарантії безпеки від США, перш ніж відмовитися від будь-яких територій. Однак США вважають, що Київ має відмовитися від Донбасу, щоб війна закінчилася, і не роблять нічого, що могло б змусити російського лідера Володимира Путіна відмовитися від однієї з його найжорсткіших та найнаполегливіших вимог.

Щоправда, заступниця прес-секретаря Білого дому Анна Келлі заперечила цю інформацію. Мовляв, «єдина роль США в мирному процесі полягає в тому, щоб звести обидві сторони разом для укладення угоди».

Втім інакше зреагувати Білий дім не міг. Річ у тім, що 2 серпня 2017 року Дональд Трамп своїм підписом увів в дію закон «Протидія супротивникам Америки через санкції», який суттєво посилює та розширює санкції проти РФ, а також підтримує суверенітет і територіальну цілісність України.

Закон визначає, що політикою Сполучених Штатів є: – підтримка Уряду України у відновленні суверенітету та територіальної цілісності;

– засудження та протидія всім дестабілізуючим зусиллям уряду РФ в Україні;

– невизнання незаконної анексії Криму урядом РФ чи відторгнення будь-якої частини території України з використанням військової сили.

Закон має статус публічного права (PUBLIC LAW 115–44 – AUG. 2, 2017). COUNTERING AMERICA'S ADVERSARIES THROUGH SANCTIONS ACT – <https://congress.gov/115/plaws/publ44/PLAW-115publ44.pdf>

(ПУБЛІЧНЕ ПРАВО 115–44 – 2 СЕРПНЯ 2017 РОКУ). ПРОТИДІЯ СУПЕРНИКАМ АМЕРИКИ ЗА ДОПОМОГОЮ ЗАКОНУ ПРО САНКЦІЇ – <https://www.govinfo.gov/app/details/PLAW-115publ44>).

Розділ 257 конкретизує, що політикою США є підтримка суверенітету і територіальної цілісності України та невизнання будь-якого відторгнення частини території України з використанням військової сили. Це створює юридичну перешкоду для будь-яких «компромісних» рішень, які б легітимізували російську окупацію.

Будь-яка угода, яка б визнавала втрату Україною територій внаслідок російської агресії, вимагала б не лише виконавчого рішення президента, але й зміни федерального закону через Конгрес. Це надзвичайно високий бар'єр, оскільки потрібна більшість у обох палатах, а СААТSA був прийнятий з переважною підтримкою (419-3 у Палаті представників, 98-2 у Сенаті).

Закон також створює автоматичні санкції проти осіб і компаній, що сприяють оборонному сектору Росії, кібератакам або порушенням прав людини на окупованих територіях. Будь-які переговори про «заморожування конфлікту» з визнанням російського контролю автоматично суперечили б цим положенням, оскільки санкції залишатимуться чинними доти, доки Росія контролює українські території силою.

Про нинішніх американських девелоперів од дипломатії та їхніх політичних паханів помовчимо. Цей федеральний закон залишається чинним і має статус публічного права, що означає його обов'язковість для виконання всіма гілками влади США.

Закон створює механізм обов'язкового погодження з Конгресом будь-яких рішень президента щодо послаблення санкцій проти Росії. Положення про невизнання територіальних змін, здійснених силою, є юридично обов'язковим принципом зовнішньої політики США, закріпленим на законодавчому рівні.

Якщо змінювати міжнародно визнані кордони силою, то можна повернутися в ХХ або в ХІХ століття, однак вже зі зброєю ХХІ-го, випробуваною і застосованою на українських бойовищах. Загроза для світу, для людства колосальна. Якщо американський президент вперто прагне окупувати/придбати Гренландію, то це неминуче призведе до руйнування НАТО і започаткує ланцюгову реакцію руйнації світопорядку з усіма драматичними й трагічними наслідками... Публікацією у Financial Times адміністрація Трампа дала зрозуміти Україні, що будь-яка гарантія безпеки з боку Сполучених Штатів залежить від того, чи погодиться Київ спочатку на так званий мирний план, тобто територіальні поступки, а згодом уже гарантії безпеки. Інакше кажучи, будь-яка гарантія безпеки з боку Сполучених Штатів залежить від попереднього досягнення угод з Москвою.

Тож нинішній Конгрес, незважаючи на те, що в ньому республіканцям належить більшість в обох палатах, навряд чи ратифікує «на сто відсотків» підготовлений документ. І він не перетвориться на внутрішній закон США. Можливо, й існуватиме якийсь договір (на кшталт Будапештського меморандуму 2.0), підписаний з американської сторони До-

нальдом Трампом або Марком Рубіо, але ця нікчемна грамота закінчить своє життя до кінця каденції нинішнього американського президента.

Гарантії безпеки мають сенс лише тоді, коли їх дорожче порушити, аніж виконати. Саме тому Україна має наполягати: спочатку юридично незворотні гарантії, потім будь-які розмови про територію. Україна має сумний досвід підписання документів про гарантії безпеки. Згадаймо Будапештський Меморандум-1994. Ще раз прочитаємо дві сторінки цього юридично неспроможного тексту. У документі висловлювалась повага до державного суверенітету та територіальної цілісності України від імені США, РФ, Великої Британії, Франції. Навіть Китаю. Уточнювалось, що країни-гаранти, серед них Росія, уникатимуть не лише військового, але й економічного тиску на Україну. Ніхто не нагадав політичним керманічам з Банкової непроминальне застереження Лесі Українки: **«Україна бачила не раз, як тії закаханці під вечір забували все, про що співали вранці...»**

Володимир Зеленський безупинно розповідає про гарантії безпеки, про угоду, яка вже готова до підписання. Хтось у Верховній Раді знайомий з текстом документу, «готового до підписання на 100%»? Можна припустити, що йдеться про черговий пустопорожній папірець, який жодним чином ні до чого не зобов'язує Сполучені Штати. Свого часу Комітет з питань міжнародної політики Верховної ради переголосував рішення про угоди про надра, корисні копалини та рідкісноземельні метали між Україною та США. До тексту рішення додали правку, в якій вказано, що **«народні депутати не бачили текст двох технічних угод та не несуть за них відповідальність»**.

Хто руйнує демократію в Сполучених Штатах

У нинішньому вигляді Сполучені Штати далеко не гарант безпеки України. Професор Стівен Е. Гансон, професор кафедри державного управління в Коледжі Вільяма і Мері, співавтор книги «Напад на державу: як глобальна атака на сучасний уряд загрожує нашому майбутньому», у мережі The Signal висловив думку, що Дональд Трамп став реальною загрозою для ядра американської демократичної держави – справжнім, конкретним викликом, оскільки він поступово спрямовує державних службовців на вірність йому особисто, а не на будь-яку повагу до конституційної влади.

Стівен Гансон вважає, що Трамп керує державою так, ніби це його сімейний бізнес – винагороджуючи тих, хто виявляє особисту відданість, і караючи неупереджених державних службовців. Він не має справи з державною бюрократією, що складається здебільшого з експертів та професіоналів із захистом державної служби. У нього є ретельно відібрані лоялісти. Дехто, можливо, забув, але в Нью-Йорку присяжні визнали його винним у тяжкому злочині.

Дональд Трамп доручив генеральному прокурору Пем Бонді розслідувати справу своїх політичних ворогів. Велике федеральне журі присяжних звинуватило Джона Болтона, колишнього радника з національної безпеки, у неналежному поводженні з секретними документами. Це третій відомий супротивник Трампа, якому було висунуто кримінальні звинувачення після колишнього директора ФБР Джеймса Комі та генерального прокурора Нью-Йорка Летиції Джеймс.

На які безпекові гарантії від Сполучених Штатів може сподіватися Україна, якщо Вашингтон, по суті, спровокував соціальне протистояння в Міннеаполісі? Вбивство громадян агентами Служби імміграційного та митного контролю (ICE) демонструє скочуванням США до авторитаризму...

До всього у «короля Менгеттена» не бракує психологічних і психічних проблем. Про них нещодавно розповіла його племінниця, психологиня Мері Трамп. Вона докладно пояснила чому діючий американський президент не здатен брати на себе відповідальність, чому всі злочини сходили йому з рук, чому брехня та гроші – світоглядні принципи цієї людини.

Прикметно, що Роберт Фіцо, прем'єр-міністр Словаччини, відомий своїми симпатіями до Трампа, після зустрічі з американським президентом розповів європейцям на саміті ЄС у Брюсселі, що у Трампа проблеми з психікою, що він «божевільний та небезпечний».

Можливо, ця суб'єктивна характеристика до певної міри пояснює появу світлини у Білому домі, на який зафіксований Трамп і Путін.

«Дональд Трамп показав фотографію з Путіним у Білому домі. Тож зараз у резиденції президента США на почесному місці стоїть образ, як я розумію, російського диктатора-вбивці, який нині вбиває українців усіма доступними методами: зі зброї, ударами по українських містах, вбиває українців у їхніх будинках, у будівлях, вбиває їх у потягах... Зараз його зображення знаходиться на почесному місці в Білому домі. Я не сумніваюся, що російські агенти КДБ і офіцери ФСБ дуже чітко прочитали цей сигнал. По суті, Дональд Трамп заохочує їх до наступальних дій в Україні і ніби каже: «Давай, Володимире, тисни, ти будеш у мене в боргу» (Дмитро Тузов, журналіст).

Можливо, ця картинка пояснює телефонічний дзвінок Трампа до Путіна 29 січня: «Я особисто попросив президента Путіна не бити по Києву та різних містах протягом тижня – і він погодився». Втім американський президент так і не засудив варварство свого кремлівського друга.

Але ми про інше. Захоплення територій є грубим порушенням Статуту ООН, зокрема пункту 4 статті 2, який забороняє погрозу силою або її застосування проти територіальної цілісності чи політичної незалежності будь-якої держави.

Гельсінський заключний акт, підписаний 1 серпня 1975 року 35 державами (включаючи СРСР, США, Канаду) у столиці Фінляндії, закріпив територіальний статус-кво в Європі після Другої світової війни. Документ проголосив принцип непорушності кордонів, повагу до територіальної цілісності та право на мирне змінення кордонів.

Один з ключових аспектів **принципу заборони засто-**

сування сили як засобу примусу, а також оскарження та знищення прав держав відображено в праві міжнародних договорів, яке **проголошує нікчемною будь-яку міжнародну угоду, укладену внаслідок погрози силою або її застосування на порушення принципів міжнародного права**, закріплених у Статуті Організації Об'єднаних Націй (Віденська конвенція 1969 року про право міжнародних договорів, стаття 52). нав'язаний силою договір є абсолютно нікчемним повністю та ab initio (прим.: від моменту його укладення) (Віденська конвенція про право міжнародних договорів, статті 44(5), 69(1)).

Інформація з Форуму з питань права, прав та національної безпеки США – Just Security: «Наразі є абсолютно очевидним: якщо Україна буде змушена піти на територіальні поступки, ціна, яку доведеться заплатити, буде полягати не лише в землях, а й мільйонах людей, які зазнають жорстоких злочинів Росії та переслідувань за національною та політичною ознакою (див, наприклад, Комісія ООН щодо розслідування (2023), УВКПЛ (2023), HRW (2022)). Із тим же завзяттям, яке відчуває Україна та її захисники на передовій у боротьбі за волю та свободу, **міжнародне співтовариство має вимогливий і незаперечний обов'язок боротися за суверенітет і територіальну цілісність України**» (<https://www.justsecurity.org/89218/ua/>).

Резолюція Генеральної Асамблеї ООН про територіальну цілісність України № 68/262 була ухвалена 27 березня 2014 року на 68-й сесії Генеральної Асамблеї ООН відкритим голосуванням країн-членів ООН, 100 з яких висловилися «за», 11 – «проти», а 58 країн «утрималися».

14 грудня 1939 року з ініціативи Аргентини до порядку денного на 20-у сесію Асамблеї Ліги Націй було внесено питання про виключення Советського Союзу з цієї міжнародної організації. Приводом послужили протести міжнародної громадськості через масові бомбардування сталінською авіацією цивільних об'єктів Фінляндії, зокрема її столиці Гельсінкі. Представник Португалії Так Матта захитав звіт і проект резолюції, в основу якої було покладено «Положення про визначення агресора». Ознайомившись з ухваленою Асамблеєю резолюцією, Рада Ліги Націй винесла постанову про виключення Советського Союзу з цієї міжнародної організації.

На календарі 2026 рік. РФ продовжує порядкувати в Раді Безпеки ООН, незважаючи на страхітливі злочини, вчинені проти України. Є питання?

Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерреш на цьогорічній пресконференції заперечив можливість застосовувати принципу самовизначення націй для Криму та Донбасу: «Ми дійшли висновку, що принцип самовизначення не може застосовуватися щодо Криму і Донбасу, тож у цій ситуації переважає принцип територіальної цілісності України» (<https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/4085818-gensek-onn-vidkinuv-sprobi-rosii-vipravdati-okupaciju-krimu-j-donbasu-principom-nacij-na-samoviznacenna.html>).

Раніше, в грудні 2025-го, Гутерреш в інтерв'ю Reuters заявив: «По-перше, саме Росія вторглася в Україну, а не навпаки. А по-друге, коли ми розглядаємо конфлікт, його вирішення має відповідати міжнародному праву, що означає статут, і що означає повагу до територіальної цілісності держав».

Помовимо...

ЗСУ і території – два важелі, які має Україна для впливу на переговорний процес. Поступившись територією або будь-яка поступка по території позбавляє Україну важливого інструменту. Цілковитий абсурд: країна має пожегнутувати своїм суверенітетом у надії, що це підштовхне Пу-

тіна сісти за стіл переговорів. «Безглуздо домовлятися про мир з тими, хто прийшов тебе вбивати» (Голда Меїр).

Однак 27 січня в інтерв'ю «Європейській правді» міністр закордонних справ України Андрій Сибіга заявив про готовність Володимира Зеленського до особистої зустрічі з Путіним для вирішення в рамках мирних переговорів двох найважливіших питань – щодо територій та ЗАЕС. «Саме для їхнього вирішення президент готовий зустрітися з Путіним і це обговорювати» – повідомив міністр.

Риторичне запитання: чи може злочинець, якого розшукує Міжнародний кримінальний суд, бути партнером у мирних перемовинах? Зеленський сподівається перекопати Путіна відмовитись від ультимативних претензій на українські території?

24 січня А. Сибіга уточнив, що **«місце Путіна не за столом мирних переговорів, а на лаві підсудних спеціального трибуналу»**. І далі: «Путін цинічно віддав наказ про жорстокий масований ракетний удар по Україні саме в той момент, коли делегації збиралися в Абу-Дабі для просування мирного процесу під егідою США. Його ракети вразили не тільки наших людей, але й стіл для переговорів».

Сюрреалізм чи вищий пілотаж дипломатії? Чи можна уявити за одним столом Гітлера й Сталіна?..

Sic! У відповідь на бажання Володимира Зеленського зустрітися з Путіним особисто, Москва відповіла миттєво, по-імперськи – зверхньо, по-хамськи. Мовляв, вам треба – ви й приїжджайте. 28 січня незалежна білоруська агенція NEXTA (<https://www.youtube.com/watch?v=egpLvkgH-jw>) показала Юрія Ушакова, помічника Путіна, який звикло вдався до кремлівської демагогії: **«Ми ніколи не відмовлялися і не відмовляємось від такого роду контактів. Головне, щоб ці контакти були добре підготовлені. Це перше. А по-друге, щоб вони були спрямовані на досягнення конкретних позитивних результатів. І наш президент кілька разів, спілкуючись із журналістами, говорив, що якщо Зеленський справді готовий до зустрічі, то ми запрошуємо його до Москви»**.

29 січня новинний канал «Час Прядко» (<https://www.youtube.com/watch?v=BGB0vva8BuM>) повідомив, що Кремль, устами вже цитованого Юрія Ушакова, гарантує Зеленському безпеку, якщо він прилетить до Москви на переговори з Путіним: **«І при цьому гарантовано забезпечено безпеку його та необхідні умови для роботи»**. Ведучий каналу акцентував, що поїздка Зеленського до Москви – це ймовірно спроба його арешту чи ліквідації. Версія небезпідставна – Володимир Зеленський перебуває у розшуку МВС Росії. І не один, а разом з Петром Порошенком.

Має рацію Андрій Сибіга: **«Ключове і найважливіше – це, звісно ж, досягнення переможного миру. Наближення справедливого, сталого миру для України, супроводженого безпековими гарантіями – це альфа і омега всіх наших зусиль.... Нам потрібна так звана імплементаційна угода щодо створення спецтрибуналу щодо злочину агресії РФ. Угода практично готова, її треба схвалити на Раді міністрів країн Ради Європи... Притягнення агресора до відповідальності є невідмінним елементом сталого, гідного миру для України. Це – тверда позиція і для України, і для наших європейських партнерів. Неможливість уникнення відповідальності російським агресором, притягнення агресора до відповідальності, у тому числі компенсація шкоди, завданої Україні, нашим громадянам і юридичним особам – це невіддільна, обов'язкова складова майбутнього миру»**.

Світ і Україна зокрема перебувають у стані перманентної невизначеності. Так, 29 січня на слуханнях у Сенаті Дер-

жсекретар США Марко Рубіо заявив, що Вашингтон офіційно усувається від посередництва в Абу-Дабі. Вперше Україна та Росія можуть залишитися віч-на-віч, без американських посередників. Білий дім фактично передає відповідальність за долю України безпосередньо Києву та Москві.

Міжнародне право нині переживає кризу. Росія, Китай і США вчиняють по суті злочинні дії для руйнування глобального світового порядку, який десятиліттями формувався після закінчення Другої світової війни. Надважливі для цивілізації запитання нині вже звучать риторично: чи існує міжнародне право, яке породжує права і обов'язки – чи воно лише для слабких? чи породжує агресія відповідальність – чи це просто «погана інвестиція»? Тому Україні слід робити ставку на більш ефективні чинники, оскільки будь-які правові механізми можуть бути змінені/знищені з ініціативи кремлівських «недопалків» і «менгеттенських королів».

Справді. Колишній канцлер Німеччини Герхард Шрöder, відомий як друг нелегітимного президента країни-агресора Росії Володимира Путіна, у колонці для Berliner Zeitung 24 січня закликав не «демонізувати» РФ, а відновити з нею співпрацю. Шрöder хоч і визнав, що війна в Україні, розв'язана Росією, є порушенням міжнародного права, прав людини, однак висловився «проти демонізації Росії як вічного ворога». Екс-канцлер переконаний, що РФ «не є країною варварів, а країною з великою культурою й різноманітними історичними зв'язками з Німеччиною».

Без коментарів.

Стратегія компромісу чи стратегія перемоги

Європейська частина гарантій безпеки, на думку Зеленського, виглядає так: «Другі гарантії безпеки для України – це європейські гарантії безпеки, це «коаліція охочих» і найголовніше – членство в Європейському Союзі. Це – економічні гарантії безпеки для України. Ми хочемо 2027-й рік, ми говоримо про конкретну дату, коли Україна буде готова. <...> Ми хочемо конкретну дату (вступу до ЄС. – О. Р.) в нашому договорі про закінчення війни, щоб потім всі сторони дотримувались цих домовленостей, включно з агресором, який буде підписуватися під 20-пунктним планом, якщо прийде такий момент».

«Хотіти» й «могти» – це різні поняття. У природі планування існують дві засадничі речі, які потребують чіткого визначення: **де хочемо бути і як хочемо туди дістатися**. Це спонукає до дій сьогодні: встановлюється пріоритет, визначається майбутнє, створюється оптимальний план досягнення мети. Sic! Не будь-якою ціною, не скільки можемо, а стільки потрібно. Головні ресурси планування – інтелектуальні й психологічні джерела, не матеріальні.

Навіть до 2030-го року Україна, найімовірніше, не має шансів стати членом ЄС. Не тому, що не хочемо чи технічно щось не виконаємо, а тому що ЄС бракує коштів, а відповідно і політичних планів на інкорпорацію України.

Де, приміром, узяти фантазмагоричні \$800 млрд на план повоєнної реконструкції України? Погодьмося: перш ніж мріяти про «процвітаючу» повоєнну Україну, передусім треба завершити війну. Росії не потрібен Донбас. Їй потрібна вся Україна, яку різними методами примушують до капітуляції.

Побутує хибна думка, що відбуваються якісь мирні переговори з росією і що українська сторона в них відчутно просулась. Принаймні так стверджують навіть деякі українські політики і багато хто зі стомлених невизначеністю громадян вірить їм. З якогось добра-дива на сайтах українського сегменту інтернету бовваніє опитування: **«Чи вірите ви у швидке завершення війни в Україні?»** Віри-

ти чи не вірити – це зі екзистенціальної сфери, це як про віру/невіру у Всевишнього.

Народний депутат Роман Костенко, секретар парламентського Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки, полковник СБУ, ветеран АТО («кіборг»), учасник бойових дій після повномасштабного вторгнення РФ заявив, що Україна має знищити Російську Федерацію заради свого виживання: *«У нас вибору іншого немає. Або здатися і потім терпіти наслідки окупації. І я не знаю скільки людей виживе після цього. Або битися. Немає просто вибору. Хто б там що не говорив, хто б там не не виступав проти війни, я теж проти війни, але питання а тому, що вибору немає іншого. Або вмерти, або знищити Російську Федерацію. От і все. От подивіться на окуповані території, що вони роблять з людьми»* (<https://www.youtube.com/watch?v=yzhqD4QpD7M&t=1490s>).

Що таке переговори? Це коли є дві сторони, які хочуть домовитися і вони починають шукати способів, яким чином домовитися. Чи Україна перебуває в безпосередньому переговорному процесі з росією? У нас переговори з росією не почалися. Всі перетракції, які провела/проводить Україна – це передусім консультації з Америкою і Європою.

Переговори з росією можуть бути через (за сприяння) посередників, які шукатимуть компромісів, котрі б задовольнили воюючі сторони. Ймовірно, що такі перемовини відбудуться. Але за умови, коли посередник спершу допоможе порозумітися антагоністам перед безпосередніми зустрічами супротивників..

На жаль, роль посередників виконують девелопери. Не дипломати.

Західні видання пишуть про те, що Кирило Буданов може відіграти ключову роль на переговорах в Абу-Дабі. Помовчимо. **Ключову роль відіграє Путін**. Колишній очільник ГУР МО України ніколи не був політиком. Він не дипломат і не фахівець з міжнародних відносин.

Реальну користь ймовірно може принести, якщо колинебудь на перемовинах почнуться дискусії щодо розв'язання проблем фронту – розведення військ вздовж ліній протистояння тощо.

В Україні відсутня фахова дипломатія за кордоном. Дипломатія – це здатність схилити на свій бік іншу людину. Дипломатія – це мистецтво. Дипломат – це по суті військовий, який виконує директиви керівництва своєї держави, реалізує її політику. Безумовно, для досягнення визначених цілей потрібні знання та професійні навички, володіння дипломатичним інструментарієм. Бути справжнім дипломатом складно. Якщо дипломат сказав **«так»**, це означає **«подумаю»**. Якщо дипломат сказав **«подумаю»**, це означає **«ні»**. Якщо сказав **«ні»** – він не дипломат.

Арахамія, Буданов, Умеров володіють цим умінням, цими якостями? До речі, їхній послужний список, бекграунд, доволі суперечливий. Приміром, можна згадати controверсійну роль Давида Арахамії як голови делегації під час Стамбульських перемовин у березні 2022 року, коли Україна опинилася за крок до фатального рішення щодо сумнівного миру. Журналіст Сергій Руденко згадує: *«У лютому 2022-го Арахамія категорично відкидав можливість початку Росією великої війни проти України. Давид кляв західних імперіалістів, їхні медіа, шукав зовнішніх ворогів і запевняв українців: великого наступу не буде. Робив це впевнено і переконливо. Він, а також міністр оборони Резніков, радник голови Офісу президента Подоляк та інші їздили в район українсько-білоруського кордону для участі в переговорах з представниками Росії у перші дні війни, а з тим зустрічалися з росіянами у Стамбулі. Пізніше Пу-*

тін показував парафований документ, який де-факто призвів би до краху України – з ослабленими Збройними силами України, з нейтралітетом, на якому наполягала Москва, і багатьма гачками, які ніколи б не дозволили Україні стати членом НАТО... Путін неодноразово тряс перед журналістами так званіми документами зі Стамбулу, по-вторюючи прізвисьце Арахамії» (<https://www.youtube.com/shorts/2Lq4wg8bRWs>).

У вересні 2023-го, Вищий антикорупційний суд зобов'язав НАБУ порушити кримінальну справу проти колишнього голови Фонду держмайна Рустема Умерова, якого призначають на посаду міністра оборони України. Про це йдеться в ухвалі ВАКС від 25 серпня по справі 991/7415/23.

26 листопада 2024 року у Верховній Раді був зареєстрований проєкт постанови 12249 про звільнення Рустема Умерова з посади міністра оборони України. У січні 2025 року НАБУ розпочало кримінальне провадження проти міністра оборони Рустема Умерова. Йдеться про можливе вчинення ним кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 364 КК України...

Може, є сенс поміняти переговорників? Треба довірити цю надзвичайно складну місію професіоналам. Стратегічно мислячим. У так званому переговорному процесі продовжують діяти абсурдні правила/вимоги: господар має виводити свої війська зі своєї землі, не окупант. Це не перемовини. Нема змісту проблеми. Це консультації. Вкрай рідко. Цей відвертий шантаж вони називають «конструктивними перемовинами». Пропонувати Україні віддати свої землі, щоб підтримати путінську брехню про переможну війну московитів, яка утримує режим «недопалка-молі» – це сюрреалізм якийсь. Якщо Росія отримає Донбас в рамках мирної угоди або захопить його силою, це дасть путінським військам плацдарм для подальшого наступу вглиб України.

«Здача територій ворогу без бою – це гарантована глибока політична криза всередині країни. Ворог прагне цього найбільше – щоб ми боролися одне з одним, а не з ним. Моральний, людський, юридичний аспекти – за межею. <...> Хтось при розумі реально вірить у те, що у війні з ворогом, який прямо декларує своєю метою знищення української держави і нації – можна отримати мир в обмін на прини-

ження і здачу територій? Через скільки днів/тижнів/місяців розпочнеться новий ворожий наступ? Що тоді будемо віддавати?» (Андрій Ілленко, військовий, громадський діяч, екснардеп).

Про стратегію. 22 січня під час Українського сніданку на Всесвітньому економічному форумі в Давосі віцепрем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Тарас Качка пояснив, чому Україна не отримала Taurus і Tomahawk. За його словами, **це трапилось через корупційні скандали та помилки влади – рішення Верховної Ради, ухвалене в липні 2025 року, яке обмежувало повноваження антикорупційних органів. «Але свої помилки ми виправили»,** – запевнив Т. Качка (<https://kyiv24.news/news/ukrayina-ne-otrymala-taurus-i-tomahawk-cherez-korupczijni-skandaly-ta-pomyly-vlady-kachka>).

Маємо наочне підтвердження браку стратегічного мислення у вищого керівництва держави. «Тварі бардак, ми здесь прасздам» – провокаційний напис на футболці Євгена Кошового, члена команди 95 кварталу, під час виборів президента 2019 року.

Ті, хто в Україні «прасздам», не вміють мислити стратегічно. Вони бояться брати на себе ризики і відмовляються працювати в умовах невизначеності. Маючи досвід одноманітної роботи, погано уявляють майбутнє, не вірять, що майбутнє можна прогнозувати.

Згадалась сумнозвісна сентенція: **«У мене немає часу думати стратегічно. Я часто думаю тактично в інтересах України».** Стратег має вміти задавати собі питання: що буде, якщо. Стратег відрізняється здатністю прогнозувати, вміє правильно визначити суть задачі, не боїться обговорювати стратегічні проблеми з фахівцями в цій сфері, вміє об'єднати в єдину переконливу картину інформацію, отриману з різних джерел. А ще стратег вміє працювати в умовах невизначеності...

Чи маємо в Україні справжніх стратегів? Чи навчимося думати стратегічно?

Пам'ятаймо, що в Книзі Еклезіяст, одній з найскладніших книг Старого завіту, сказано: **«Час любити, час ненавидіти, час на війну і час на мир».**

Олег К. РОМАНЧУК

